

Børns sundhed og trivsel i lokalsamfundet

v.

Karen Eriksen og
Lisbeth Holm Olsen

Center for Forebyggelse i
praksis

Formål

Formålet er at dele viden og erfaringer om, hvordan indsatsen i lokalsamfund kan styrkes, så det bliver et godt sted for børn at vokse op

-Der er primært fokus på børn 0-10 år

Hvordan inviteres og motiveres lokale aktører?

Hvordan inddrages børnene?

Og hvad er kommunes rolle?

Fælles om børns sundhed og trivsel i lokalsamfundet

Program for temadag den 5. oktober 2023 i DGI huset, Villy Sørensens Plads 5, 7100 Vejle

10.00	Velkomst, præsentation og introduktion til dagens program
	Lokalsamfundet som ramme for ramme for sundhedsfremme for børn og unge v. Center for Forebyggelse i Praksis, KL
	To cases på indsatser i lokalsamfund hhv. Sunde glade børneliv i Havndal, som er en del af Forskningsprojektet Child Coop v. Helene Kirkegaard Børnelive i sund balance som foregår i tre kommuner v. Karen Karlsson Eriksen, KL
	Hvilke aktører er i spil i mit lokalområde, som kan gøre en forskel for børnene? - Gruppearbejde
12.30 -13.15	Frokost
	Hvordan får vi børnene stemmer i spil v Lisbeth Alnor, Chefkonsulent, Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM)
14.00 -14.15	Kaffe
	Nærhedscirklen som redskab til at få øje på gode oplevelser i børnehøjde i lokalområdet
	Vejen videre for at styrke indsatsen i vores lokalsamfund? - drøftelse på tværs af kommuner
14.50 – 15.00	Opsamling på dagen - og tak for i dag

Hvem er vi samlet i dag ?

Fortæl kort:

- Navn
- Titel
- Kommune
- Hvilken lokalsamfundsindsats arbejder jeg med

Hvilket lokalsamfund er du en del af?

Drøft med sidemanden i 2 minutter

***Lokalsamfund:** geografisk afgrænset fællesskab, som beboerne uanset eventuelle sociale og kulturelle forskelle føler sig knyttet til.*

Begrebet er et af de mest omstridte i sociologien, og amerikanske sociologer har optalt 94 forskellige definitioner af begrebet lokalsamfund, hvorfor en beskrivelse, der er dækkende for alle lokalsamfundsstudier, næppe kan gives.

Lokalsamfund, ifølge Den Store Danske ordbog

Lokalsamfund som sundhedsfremmende arena – fra politik til praksis

En håndbog til kommuner

Lokalsamfundet som ramme for ramme for sundhedsfremme for børn og unge

v. Lisbeth Holm Olsen og

Karen Karlsson Eriksen,

Center for Forebyggelse i praksis, KL

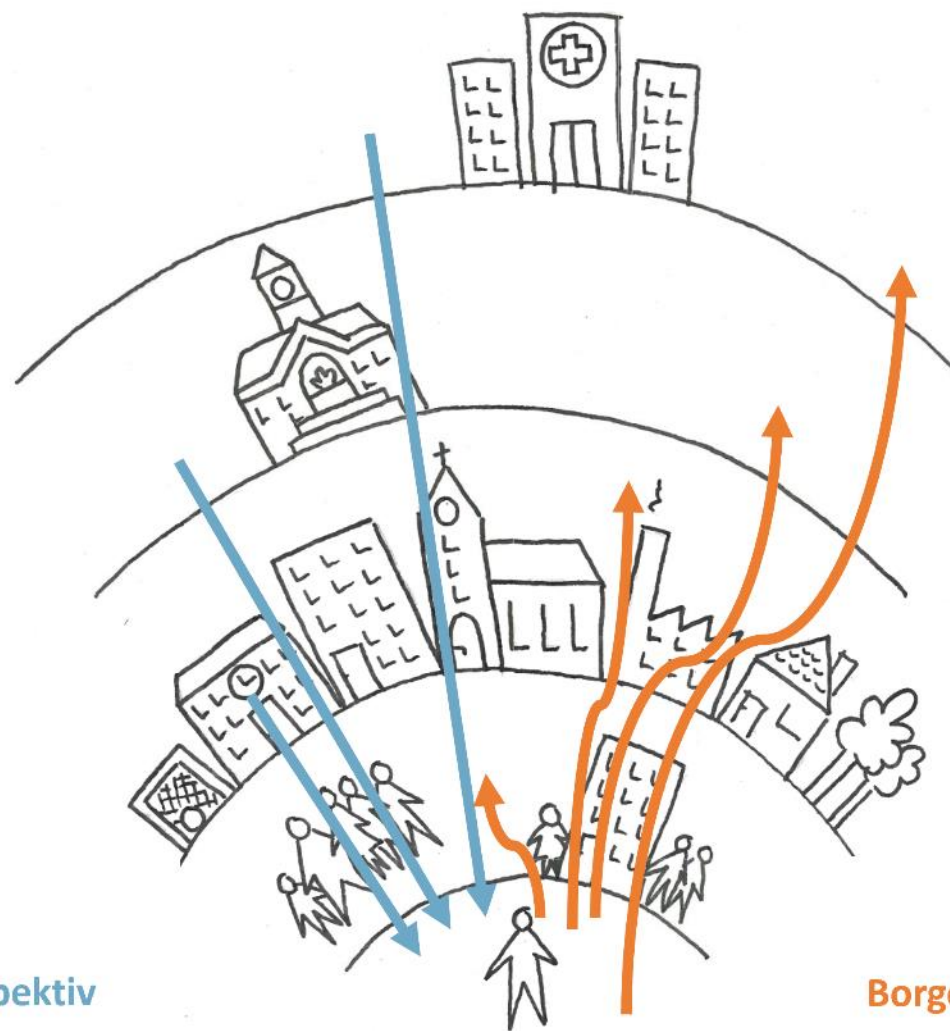
Kilde: oplæg af Mia Butler, Leder af den
boligsociale helhedsplan i Silkeborg på temadag
den 2.10.23 i KL-huset

Lokalsamfund som sundhedsfremmende arena

Mulighed for at lave indsatser hvor forholdet mellem individ, fællesskaber, fysiske rammer/geografi, økonomiske sammenhænge, forskellige aktører og sundhed kan sættes i spil

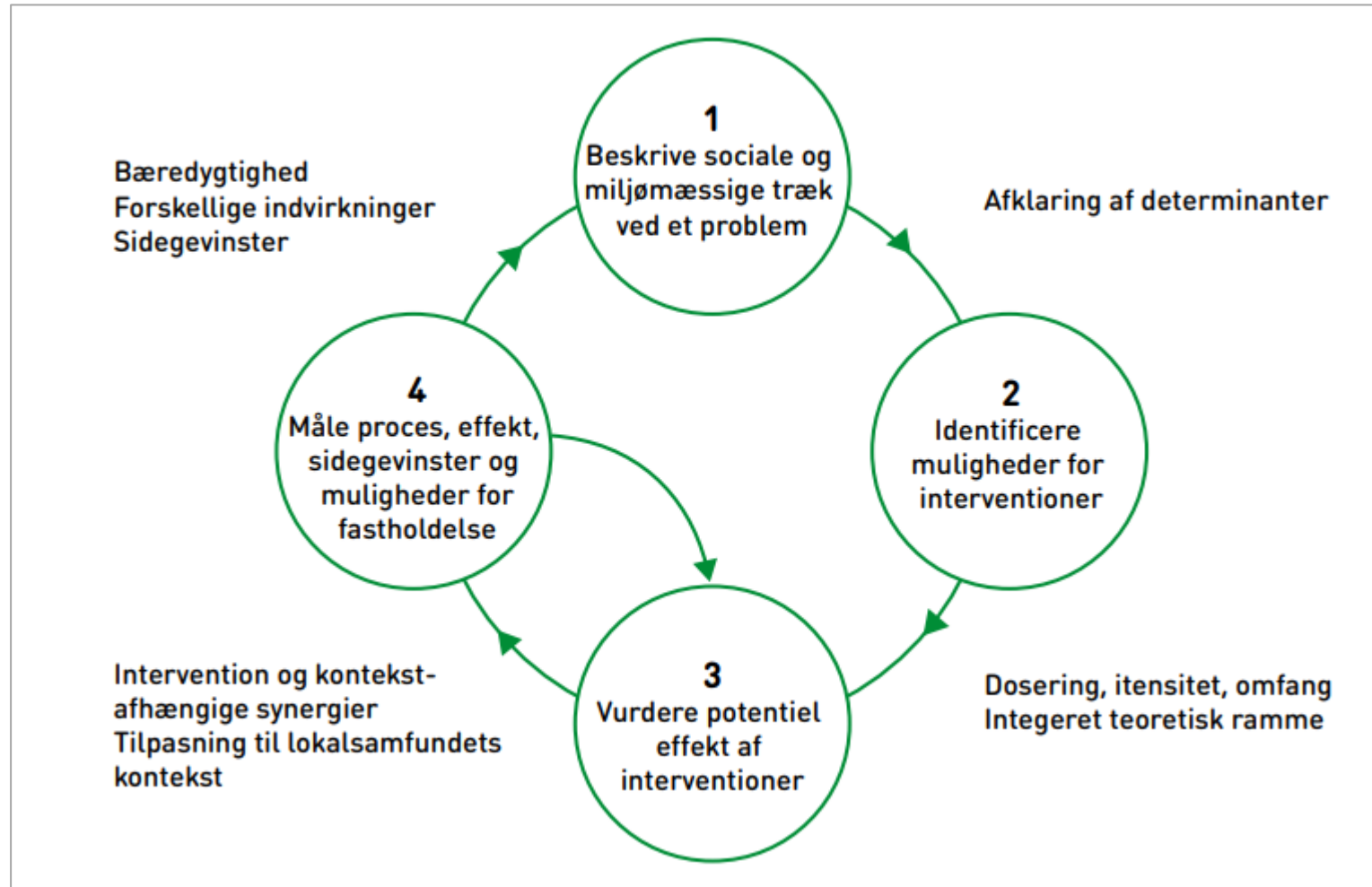
- Afdække lokale perspektiver på sundhed og usundhed – dvs. kompleksiteten i det livede liv
- Involvere lokale ressourcer og dermed potentiale for kapacitetsopbygning = øge chancen for bæredygtighed
- Tilpasning af tilgange og metoder, så vi undgår "misfit"

Systemperspektiv

Borgerperspektiv

Flerstrengt indsats

Hvad er collective impact?

-en arbejdsform til at løse komplekse problemer i fællesskab

Fem principper er afgørende for resultater i Collective Impact-samarbejder:

1. Fælles agenda og konkrete mål
2. Fælles målemetoder
3. Forpligtende aktiviteter
4. Hyppig og åben kommunikation
5. Fælles sekretariat

Eksempel: [Flere i Fællesskaber - Nye veje ud af ensomhed og ind i fællesskaber \(silkeborg.dk\)](#)

Supersetting

Fem principper er afgørende for resultater:

Integration ...for at sikre at aktiviteter gennemføres på tværs af, og i samarbejde mellem, forskellige settings

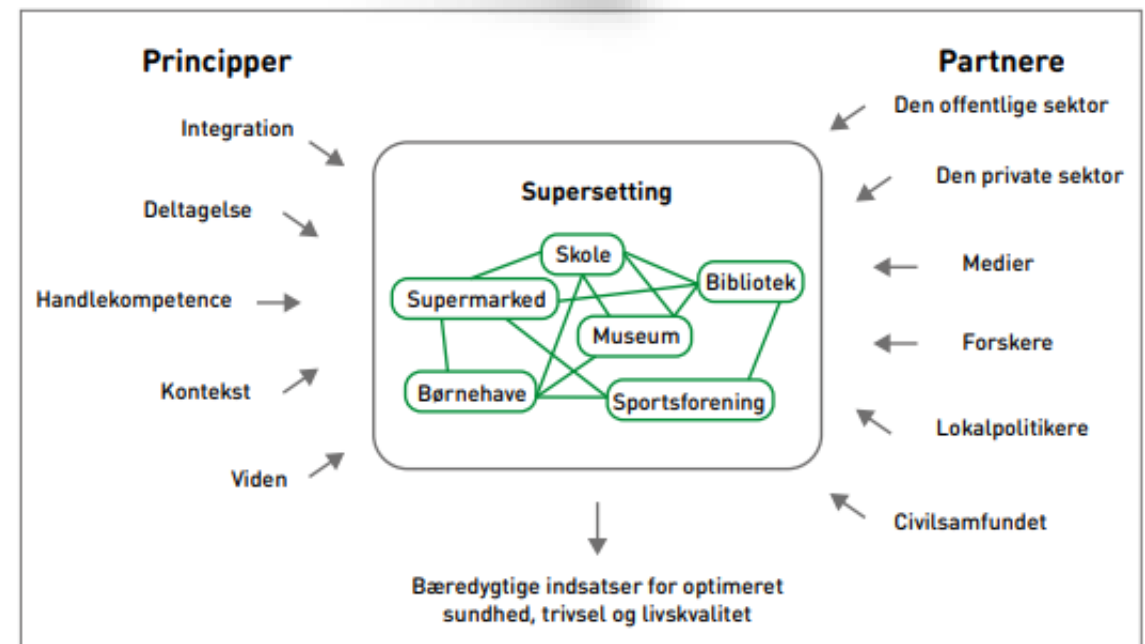
Deltagelse ...for at sikre at folk er motiverede til at tage ejerskab af processer til udvikling og gennemførelse af aktiviteter

Empowerment ...for at sikre at folk tilegner sig de nødvendige færdigheder og kompetencer til at udtrykke og handle på deres mål og drømme

Kontekst ...for at sikre at hverdagslivets udfordringer respekteres og tages i betragtning i udviklingen af aktiviteter

Viden ...for at sikre at videnskabelig viden bliver anvendt til at informere udviklingen af aktiviteter, og at videnskabelig viden produceres fra aktiviteterne

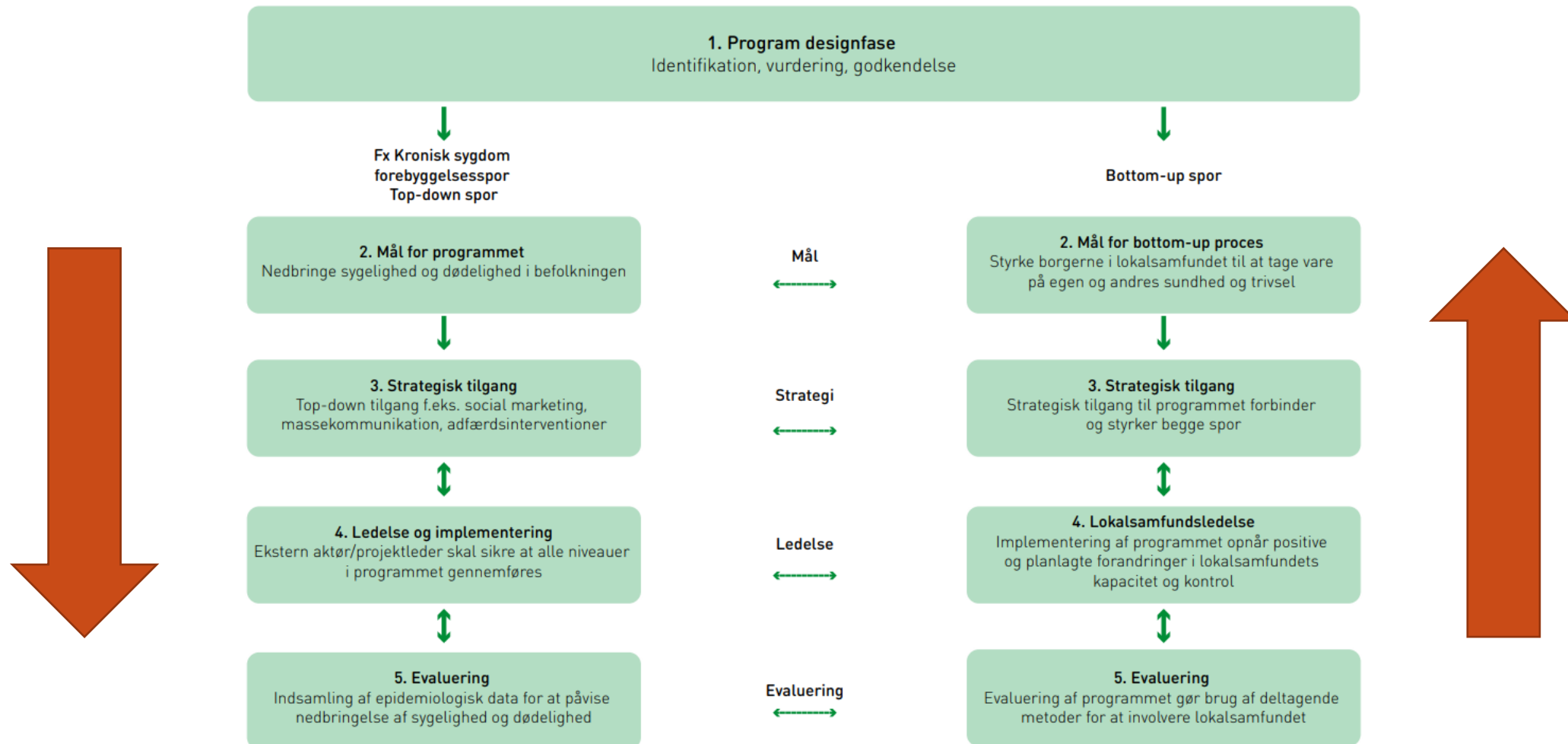
Eksempel: Sundhed og Lokalsamfund (SoL projektet) og Tingbjerg Changing Diabetes

Kilde: SBN: Lokalsamfund som sundhedsfremmende arena – fra politik til praksis. En håndbog til kommuner

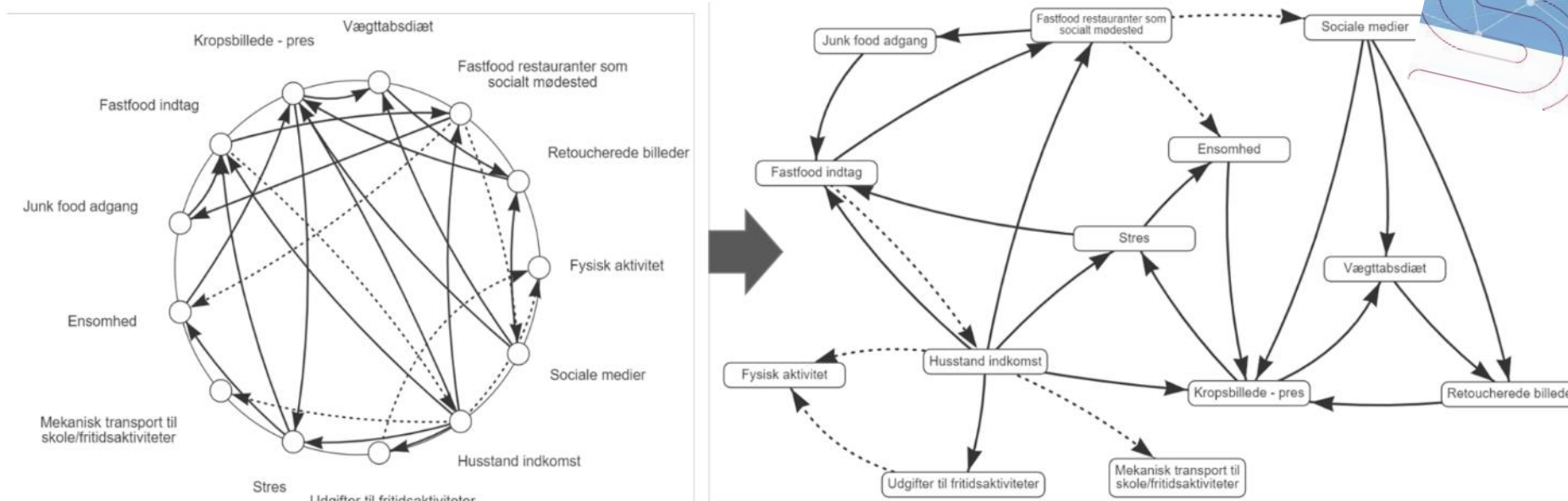
Parallel track modellen

kombinerer top-down og bottom-up tilgangen i fem faser

STICKE – et softwareprogram til at understøtte lokalt engagement

- Nøglepersoner fra lokalområdet deltager i en række workshops, hvor STICKE anvendes til at identificere årsager til problemet, pege på løsninger der kan iværksættes lokalt og engagere lokale kræfter til konkrete tiltag

Drøftelse

- Hvilke modeller kan I genkende fra jeres eget arbejde med lokalsamfund?
- Og hvilken rolle spiller kommunen i at få ting til at ske lokalt?

To cases på indsatser i lokalsamfund

Sammen om Sunde Aktive børn på Møn som er en del
af forskningsprojektet Child Coop

Børneliv i sund balance som foregår i tre kommuner

Case fra Child Coop

KL

Børneliv i sund balance

En tværgående lokalsamfundsindsats
for at fremme af sund vægtudvikling

Karen Karlsson Eriksen

KL

 Aalborg
Kommune

 Albertslund Kommune

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode idéer

Børneliv i sund balance

Indsatsen handler om, hvordan kommuner, lokalsamfund og forældre kan fremme børns muligheder for:

- leg og bevægelse sammen
- sund mad og drikke sammen
- oplevelser og nærhed sammen

Fokus er på børnefamilier og foregår i 10 lokalområder i tre kommuner i år 2020-2024, men har et 10 årigt sigte.

Projektet er støttet af Nordea-fonden

Læs mere på:

www.kl.dk/bornelivisundbalance

<https://www.facebook.com/bornelivisundbalance>

[Børneliv i sund balance • Instagram-billeder og -videoer](#)

Børneliv i sund balance er en langvarig multikomponent indsats, der foregår i lokalsamfundet

Indsatserne i Børneliv i sund balance tager afsæt i viden og erfaringer fra ind- og udland

Behov for mere viden om langvarige multikomponente indsatser

Kilde: [Amsterdam Healthy Weight Programme, review 2012-2017](#)

Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker

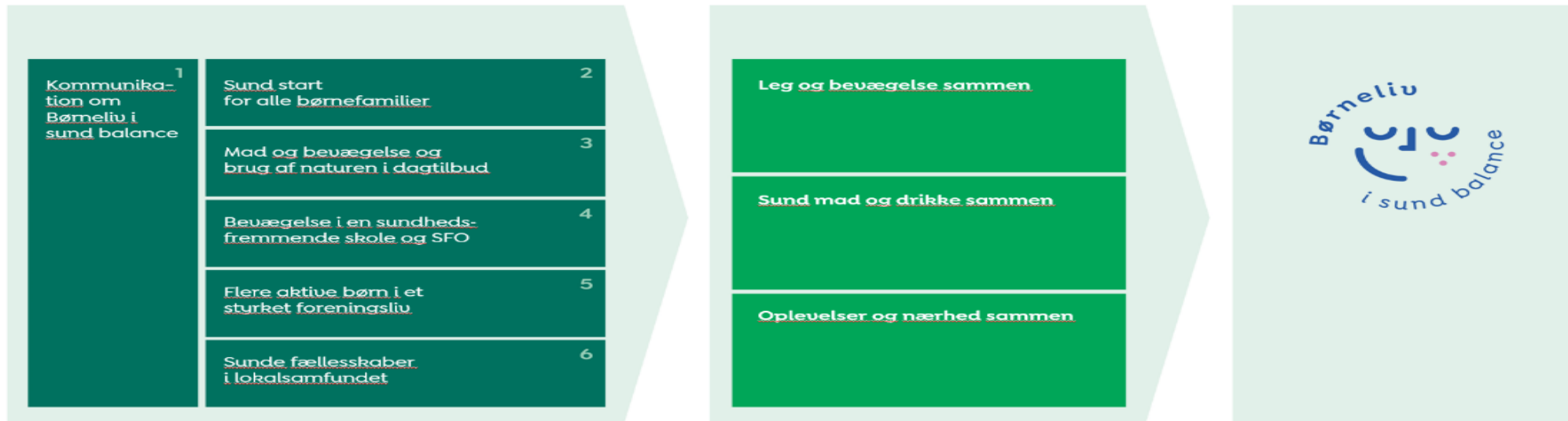
Mange forskellige kommuner og typer af lokalsamfund – vi lærer af hinanden, hele landet kan spejle sig i os

Involverer omkring 5000 børn og deres familier i 10 lokalsamfund, herunder 10 skoler, 27 dagtilbud, sundhedsplejen, idrætsklubber og andet fritidsklubber, butiksliv, boligsocial mv.

Evaluering og forskning i Børneliv i sund balance

Evalueringen gennemføres af Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet og handler om:

- Gennemføres indsatserne som de er udviklet, ses øget samarbejde mellem aktører lokalt, hvad har betydning for, at der sker mere nogle steder end andre?
- Fører indsatserne til opnåelse af målsætningerne?
- Fører opnåelse af målsætningerne til bedre trivsel og sundere vægt hos børnene?

Ud over evalueringen gennemføres en række forskningsprojekter støttet af Novo Nordisk Fonden.

ASM modellen hjælper til at få øje på forandringer og udviklingspotentialer i et komplekst systemisk perspektiv

Check for updates
PEER REVIEW

The Action Scales Model: A conceptual tool to identify key points for action within complex adaptive systems

The Action Scales Model: A conceptual tool to identify key points for action within complex adaptive systems

Authors
James D Nobles
The National Institute for Health Research Applied Research Collaboration West (NIHR ARC West), University Hospitals Bristol and Weston NHS Foundation Trust, Bristol, UK; Population Health Sciences, Bristol Medical School, University of Bristol, MHR ARC West, 9th Floor, Whitehall, Centre West, Bristol BS1 2HT, UK
Email: James.nobles@bristol.ac.uk

Duncan Radley
Centre for Applied Obesity Research, Leeds Beckett University, Leeds, UK

Oliver T Myton
MRC Epidemiology Unit, University of Cambridge, Cambridge, UK

The Whole Systems Obesity Programme team
Centre for Applied Obesity Research, Leeds Beckett University, Leeds, UK

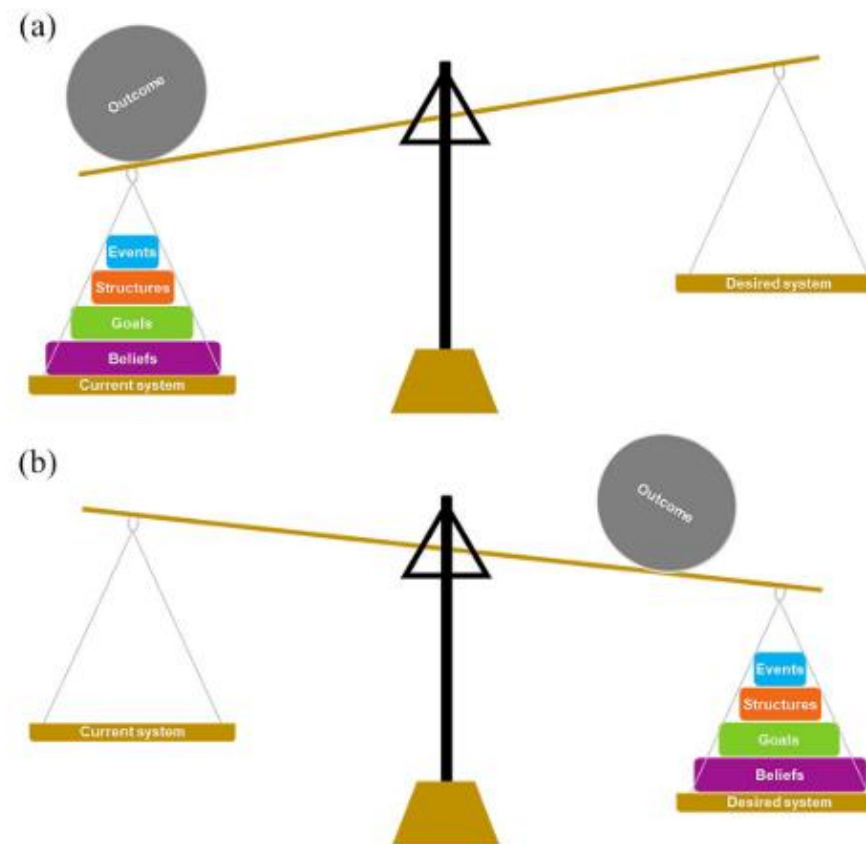
Corresponding author: James D Nobles, as above

Keywords
complexity; systems science; leverage points; complex intervention; health policy; complex adaptive systems

Abstract
Background: Systems thinking is integral to working effectively within complex systems, such as those which drive the current population levels of overweight and obesity. It is increasingly recognised that a systems approach – which corals public, private, voluntary and community sector organisations to make their actions and efforts coherent – is necessary to address the complex drivers of obesity. Identifying, implementing and evaluating actions within complex adaptive systems is challenging, and may differ from previous approaches used in public health.
Methods: Within this conceptual article, we present the Action Scales Model (ASM). The ASM is a simple tool to help policymakers, practitioners and evaluators to conceptualise, identify and appraise actions within complex adaptive systems. We developed this model using our collective expertise and experience in working with local government authority stakeholders on the Public Health England Whole Systems Obesity programme. It aligns with, and expands upon, previous models such as the Intervention Level Framework, the Isenberg Model and Donella Meadows' 12 places to intervene within a system.
Results: The ASM describes four levels (synonymous with leverage points) to intervene within a system, with deeper levels providing greater potential for changing how the system functions. Levels include events, structures, goals and beliefs. We also present how the ASM can be used to support practice and policy, and finish by highlighting its utility as an evaluative aid.
Discussion: This practical tool was designed to support those working at the front line of systems change efforts, and while we use the population prevalence of obesity as an outcome of a complex adaptive system, the ASM and the associated principles can be applied to other issues. We hope that the ASM encourages people to think differently about the systems that they work within and to identify new and potentially more impactful opportunities to leverage change.

BACKGROUND
There is a rich and extensive history of systems science literature,¹ but only somewhat recently has there been interest in the field of Public Health.^{2,3} Spearheading this interest, the UK Government Office for Science commissioned the "Tackling Obesity" Foresight report.⁴ The report postulated that population level obesity was the product of a complex adaptive system, comprising an interconnected web of many causal factors. However, despite this, the uptake of systems approaches to address obesity and other public health challenges has been slow. A recent systematic review concluded that the application of systems approaches largely remains theoretical.⁵ Complex adaptive systems are characterised by several factors.^{6,7} They adapt over time in unpredictable ways in response to new policies, social norms, commercial interests and

328 Perspectives in Public Health | November 2022 Vol 142 No 6
Copyright © Royal Society for Public Health 2021
SAGE Publications
ISSN 1757-9139 DOI: 10.1177/17579139211006747

The Action Scales Model: A conceptual tool to identify key points for action within complex adaptive systems.

Action Scale Model

Eksempel: Fremme af dagtilbud, skole og forældre tager ansvar for sunde mad og måltidsvaner hos børnene

Begreb	Hjælpeord	Eksempel
Events/ Handlinger	Observerbare handlinger	Hyggelig stemning i spisepausen, info om madpakker på forældremøde, madpakkeværksted, fejring af uden for meget sukker
Structures/ Strukturer	Mønstre, relationer og fysiske strukturer der ligger bag handlinger	Informationen gentages og er tydelig i egne kommunikationsmaterialer. Brug af BISB pjecer og madkasser, samarbejde med sundhedsplejen
Goals/ Mål	Mål og politikker der sætter retning for handlinger og påvirker strukturer	En tydelig holdning om at sund mad og drikke er noget vi tager ansvar for hos os – evt. i en politik
Beliefs/ Kultur	Holdninger, normer og værdier hos dem der påvirker strukturerne og hvordan systemet fungerer	Medarbejdere og ledere ser det som deres opgave at understøtte sunde mad og måltidsvaner – og finder løsninger også når det er svært, fx i forældresamarbejdet

Følg med i hvad der sker i Børneliv i sund balance

Børneliv i sund balance
43 synes godt om • 74 følgere

Introduktion
I Børneliv i sund balance arbejder vi sammen lokalsamfund om at styrke vores børns sundhed.

Opslag
Fastgjort opslag
Børneliv i sund balance
22. august 2022
Børns sundhed og trivsel afhænger i høj grad af, hvor de vokser op. Men hvordan kan kommuner, lokalsamfund og familier sammen skabe bedre rammer for et sundt børneliv og dermed sikre, at alle børn får et godt afsæt i livet? Det skal Børneliv i sund balance forsøge at give svar. Her på siden samler vi eksempler på, hvordan de mange aktører i Børneliv i sund balance arbejder med at styrke de sunde rammer for børnene i deres lokalområder. Følg siden Børneliv i sund balance... Se mere

Billeder
Samling

<https://www.facebook.com/bornelivisundbalance>

bornelivisundbalance Følg ...

5 opslag 3 følgere 7 fulgte

Børneliv i sund balance
I Børneliv i sund balance samarbejder alle voksne omkring børnene, i udvalgte lokalområder, om at give alle børn lige mulighed for sundhed og trivsel:
www.kl.dk/kommunale-opgaver/sundhed/center-for-forebyggelse-i-praksis/boerneliv-i-sund-...

OPSLAG **TAGGET**

- MERE BEVÆGELSE DAGTILBUD:** PÅLEDES ANSVAR FOR ET BØRNETILBUD I SUND BALANCE I DENNE SAMMENHÆNG. DAGTILBUD OG LOKALSAMFUND
- Inspiration til sund snack**

[Børneliv i sund balance \(@bornelivisundbalance\)](https://www.instagram.com/bornelivisundbalance) • Instagram-billeder og -videoer

Hvilke aktører er i
spil i mit
lokalområder som
kan gøre en forskel
for børnene?

Gruppearbejde

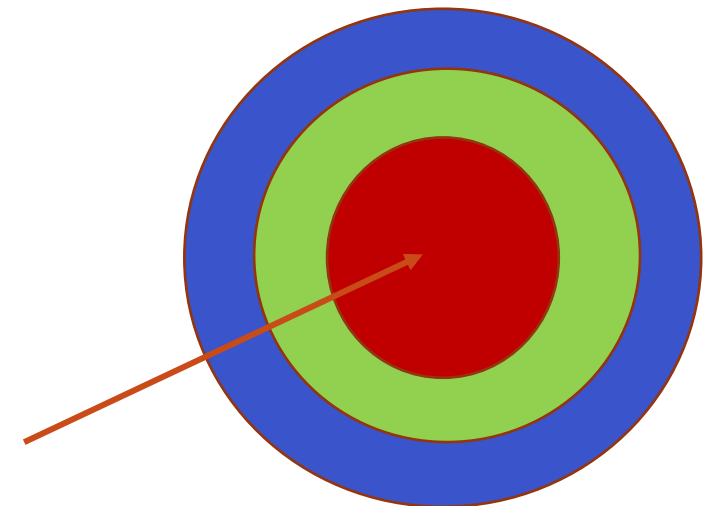
The logo for KL (Danish Regions) is displayed in a dark blue, bold, sans-serif font. It consists of the letters 'K' and 'L' joined together. The 'K' has a thick vertical stem and a diagonal arm that meets the vertical stem of the 'L'. The 'L' has a thick vertical stem and a horizontal base.

Drøftelse i mindre grupper:

Hvem er de væsentligste samarbejdspartnere?

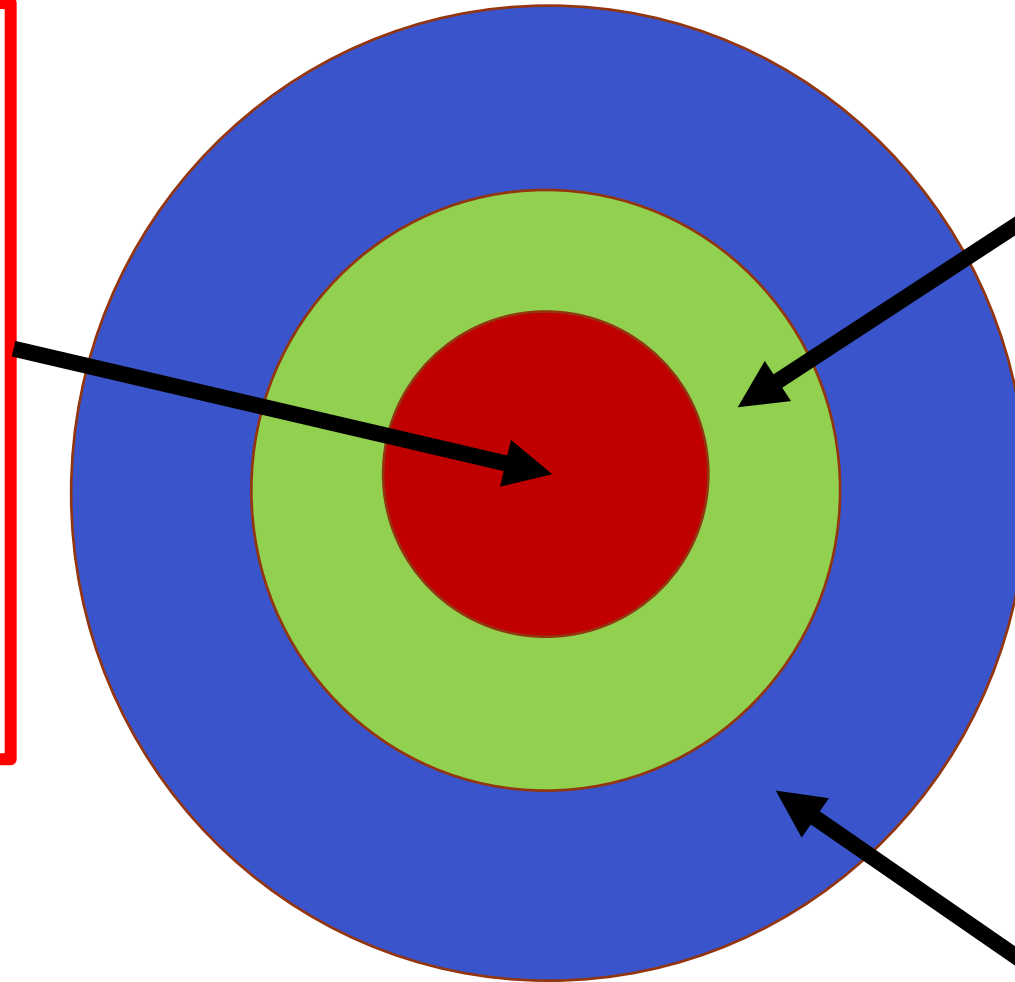
Tal om de samarbejdspartnere der kan understøtte jeres indsats for at fremme sundhed og trivsel blandt børn i lokalsamfund

- Hvem er de tætteste samarbejdspartnere?
- Hvem kunne vi med fordel samarbejde mere med?
- Hvem kan vi være mere nysgerrige på?

Samarbejdslandskab

1. Hvem er vores tætteste samarbejdspartnere?

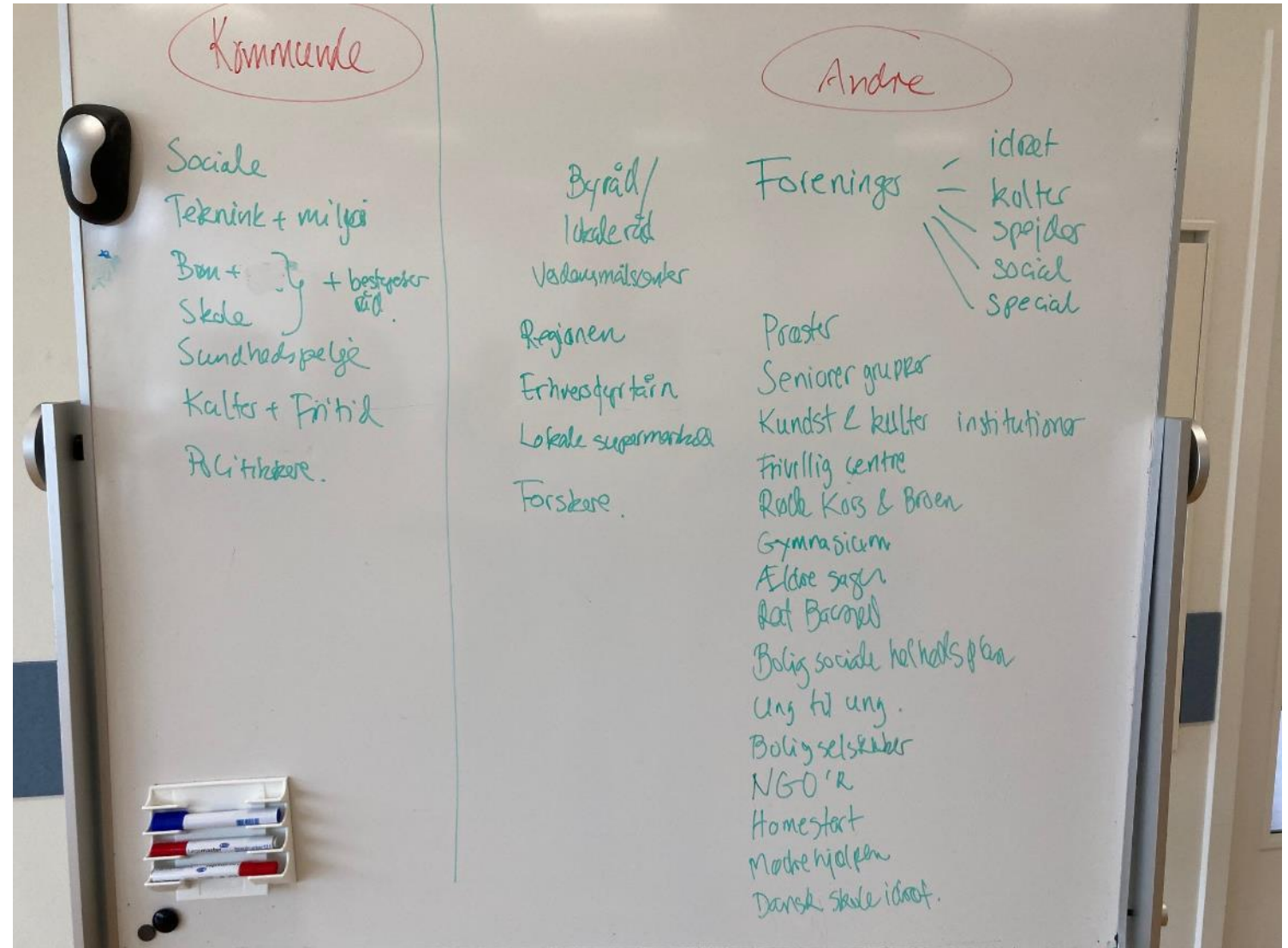

2. Hvem kunne vi med fordel samarbejde mere med?

3. Hvem skal vi være mere nysgerrige på?

Opsamling

- Hvem er de tætteste samarbejdspartnere– og hvem er I blevet nysgerrige på?
- Hvilken rolle spiller forvaltningen?

Frokost

Hvordan får vi børnene stemmer i spil

Lisbeth Alnor, Chefkonsulent,
Dansk Center for
Undervisningsmiljø (DCUM)

The logo for KL (Danish Teachers' Association) consists of the letters 'K' and 'L' in a bold, dark blue, sans-serif font. The 'K' is formed by a vertical bar on the left and a diagonal bar on the right. The 'L' is formed by a vertical bar on the left and a horizontal bar on the right.

Kaffepause

Skriv hvad præsentationen handler om

Nærhedscirklen som redskab til at få øje på oplevelser i børnehøjde i lokalområdet

Børneliv
i sund balance

KL

Aalborg
Kommune

Albertslund
Kommune

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode liv

Gode oplevelser i børnehøjde findes lige uden for døren

- nærhedscirklen er et redskab til at få øje på dem få dem brugt

Institutionen er centrum af cirklen og radius er 1 eller 2 km, som overkommelig gåafstand for børn

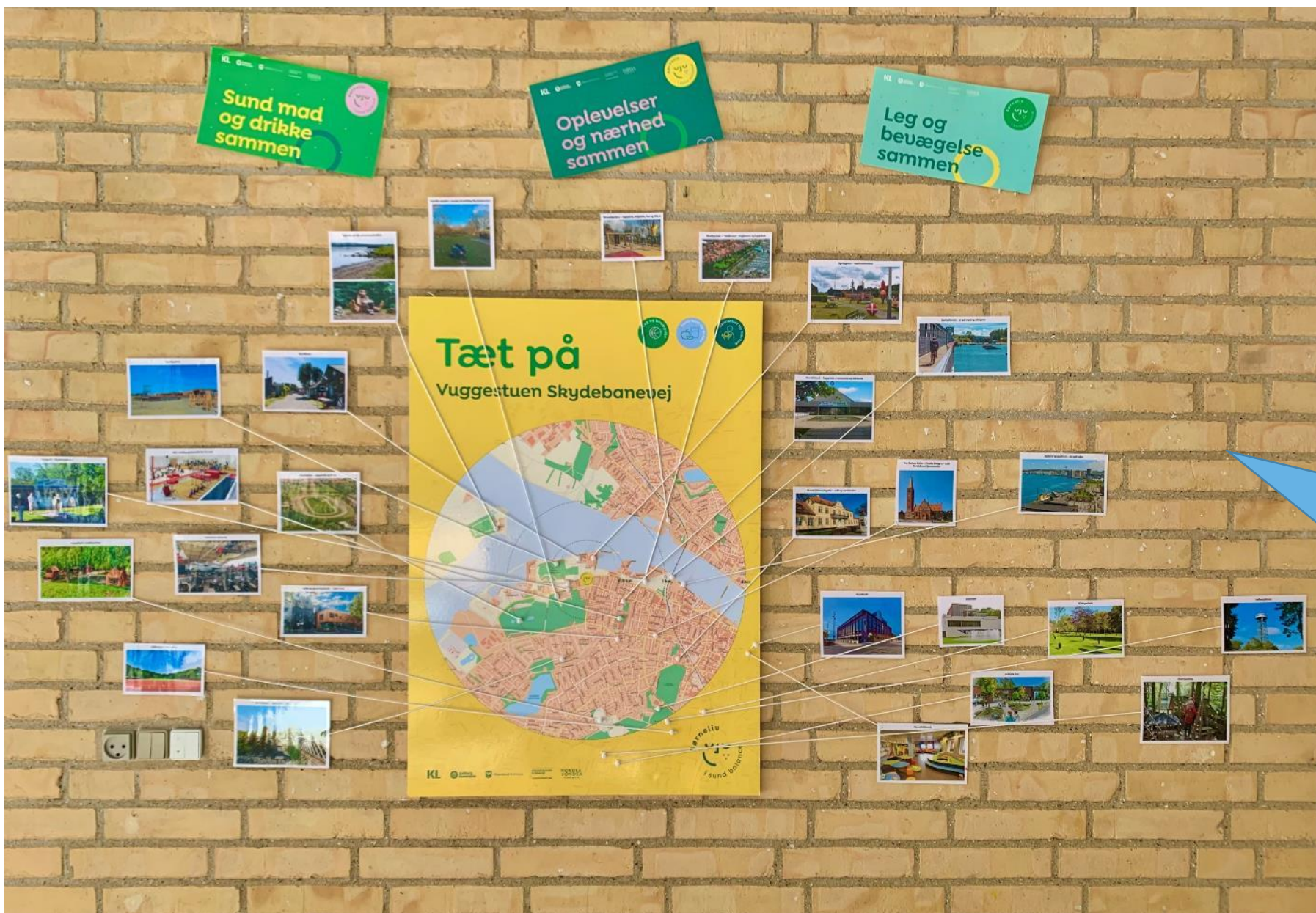
Ideen er at personale, forældre og børn løbende mødes omkring kortet og tegner oplevelser ind

Nærhedscirklen fra dagtilbud og skole der er med i Børneliv i sund balance

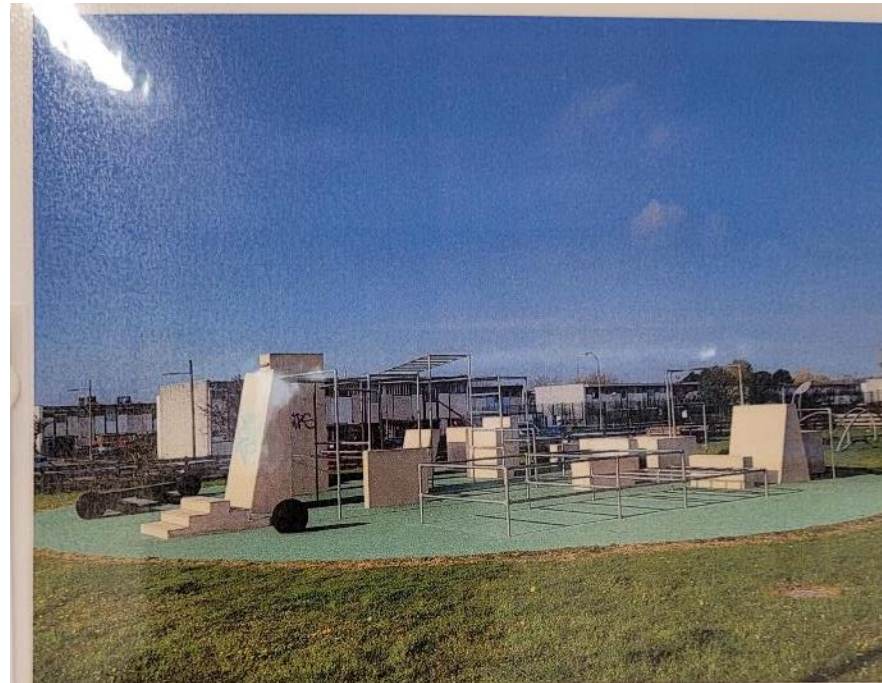
Sådan var nærhedscirklen tænkt, men der er siden er der udviklet videre på ideen

En visuel præsentation af oplevelser i børnehøjde fra en vuggestue, der løbende udvider, når de har været på tur

En skole lader eleverne skrive anmeldelser af oplevelser i lokalområdet

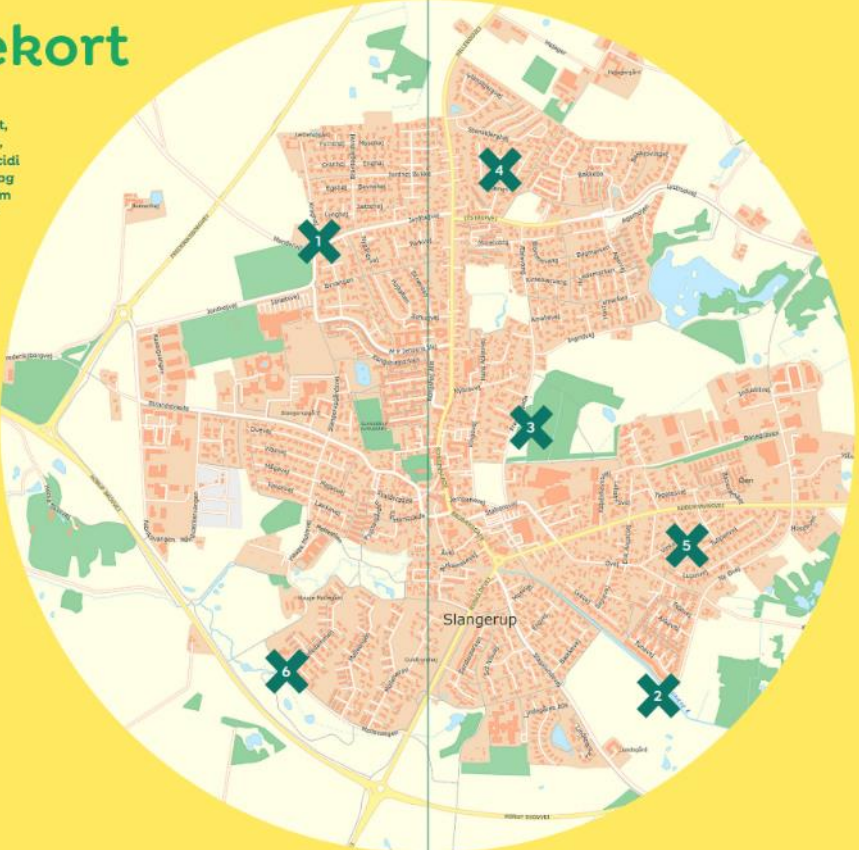

Helt ned for enden af vænget Fasanhusene ligger der en super lækker parkour bane hvor man kan hoppe og klatre rundt på alle niveauer. Der er også en friluftsfitnessbane i forlængelse af og en fodboldbane til den anden side.

Nærhedscirklen er koblet til geocaching – hvor dagtilbud i lokalområdet lægger skatte ud hinanden og familierne

Skattekort

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco.

Slangerup

Scan QR koderne og få koordinaterne på skattene

-
-
-
-
-
-

Over 80 oplevelser bliver det til, når aktører på tværs i et lokalsamfund byder ind på oplevelser i børnehøjde

Gode oplevelser i børnehøjde i Vestbyen

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Street Art i Vestbyen

Så på oplevelser i nærtgers eller selvstyret gader. Find ud af hvor der er 2D- og 3D-udstillinger og Street Art i nærheden af Vestbyen. Du finder kortet på side 10.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

- 18 AIG:** Her er familiegymnastik i weekenden. (Læs mere om aig-aalborg.dk).
- 19 Skudehavnen/ "Bakkerne":** Her er æbletræer, legeplads og gode blommer i september.
- 20 Aalborg Atletik Stadion:** Her er løbebane og Urbans gamle ølkæder, hvor man kan finde vandflagermus.
Aalborg Tårnet: Her er borde og bænke, elevator til toppen af tårnet og udsigt over Aalborg.
Skovdalen: Her er trapper og bakker.
- 21 Huset i Hasserisgade:** Her er fællesspisning, udendørs instrumenter og have.
- 22 Minigolf ved Skydebanevej:** Her er borde og bænke og minigolfbaner.
- 23 Legeplads ved Svalegårdsvej og Guldborgstien:** Her er legeplads og sti med gode muligheder for at cykle.
- 24 "Den hemmelige legeplads" i Svendsgade:** Her er legeplads i en gård
Sct. Mariæ Skole i Valdemarsgade: Her er en legeplads. Der er fri afbenyttelse i weekender.
- 25 Sportshøjskolen:** Her er adgang til klatrevæg.
- 26 Legeplads:** Her er legeplads med klatretårn.
- 27 Hovedbiblioteket:** Her er legefaciliteter, bøger, spil mv.
- 28 Kolonihaver:** Her er lukkede og hyggelige veje, hvor man kan cykle på løbecykel.
- 29 Skouhave:** (2024) Have med mange planter og mange insekter

Alle kommuner har adgang til at tegne kort

GeoDanmark er et samarbejde mellem Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur (SDFI) og de 98 kommuner om at vedligeholde en kortlægning af by og landskab, som er præcis og aktuel.

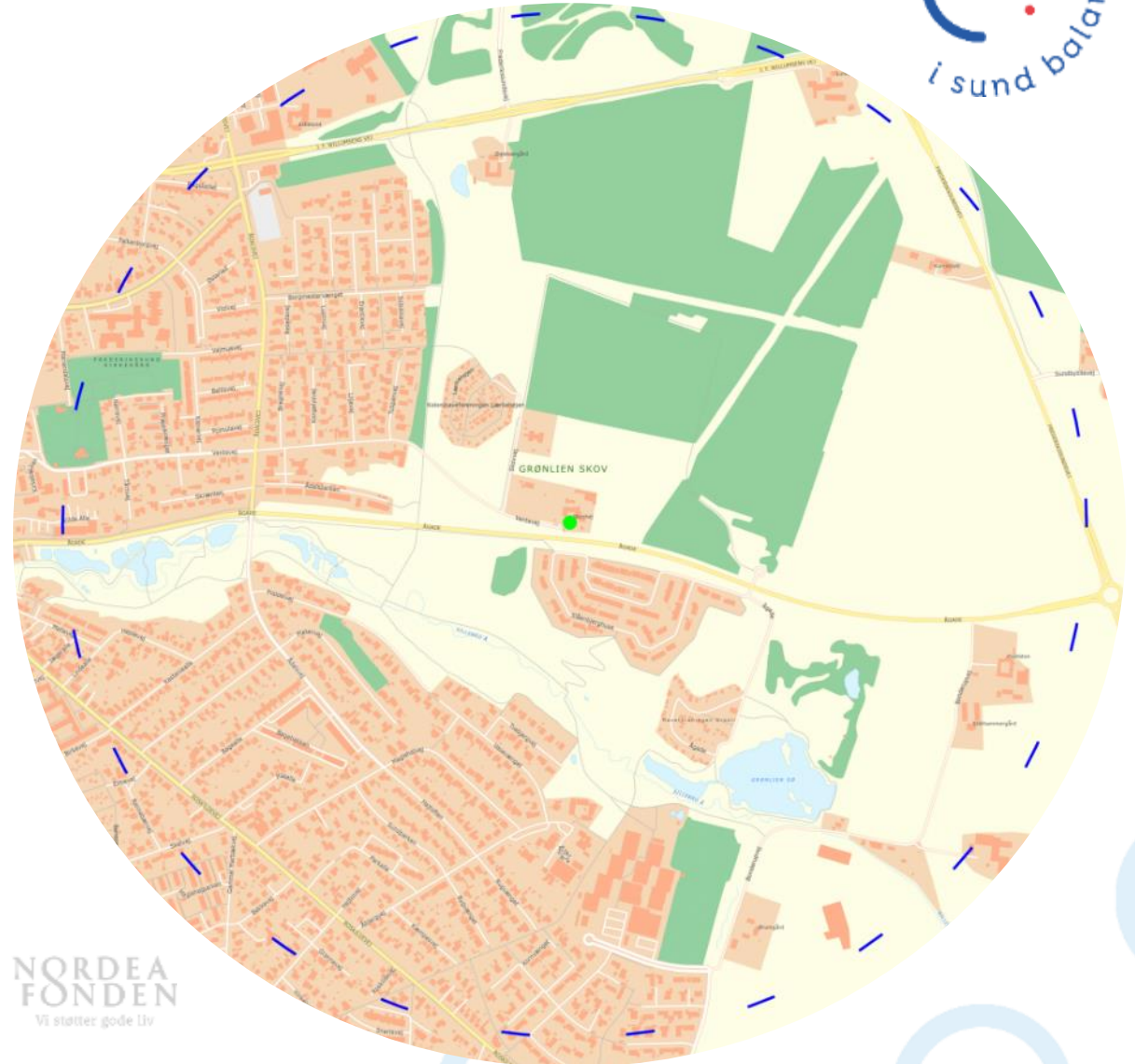
Data er gratis

Men det kræver et program for at kunne bruge data

I alle kommuner vil der være medarbejdere, som vil kunne tegne lokale kort

Jeres dialog med lokalsamfundene kan være med til at kvalificere data med oplysninger fx om naturoplevelser

- Måske er der basis for en ny samarbejdsrelation?

Opsamling på dagen

- Hvad skal der til for at en indsats i lokalsamfund fremmer børns sundhed og trivsel?
- Og hvad er kommunens roller?

Virksomme mekanismer – social bæredygtighed

Hvad er der brug for?	Hvordan?
(Gen)skabe tillid til 'systemer' og relationer til omgivelser (afgørende for rekruttering)	<ul style="list-style-type: none">• Tillidsbaseret relationsarbejde• Brobygning• Koblingskompetencer
Skabe ejerskab og tro på forandring (afgørende for udvikling)	Inddragelse i formulering af fælles mål – og løbende ifht. tiltag
Kapacitetsopbygning i lokalsamfund (Aktiviteter tiltrækker – relationer fastholder)	Indtænke og understøtte netværk og fællesskaber lokalt – formelle og uformelle
Kapacitetsopbygning kommunalt (One size doesn't fit all)	Opbygge fælles viden på tværs af sektorer / forvaltningsområder om, hvad der er på spil lokalt
Prøvehandlinger	Mikroprocesser kan skabe viden og evidens

KL

Hvad er den gode vej videre i egen kommune?

Hvad er
mulighedsrummet i min
kommune?
Og hvad er min rolle?

Tak for i dag

Lisbeth: llo@kl.dk

Karen: kae@kl.dk

KL